



חדש בקרבי

קרבן מלגות לחידושי תורה



בנשיאות
הרה"ג מרדכי יצהרי שליט"א

מיסודו של
ר' שלמה מדמון ז"ל

דבר המערכת

ואהבת לרעך כמוך

מאמר תורתנו הקדושה, 'ואהבת לרעך כמוך' (ויקרא י"ט, י"ח), נוגע בפרט לימים שבחודש זה - ימי בין המצרים, האבלות על בית המקדש שנחרב בעוון שנאת חינם.

והשאלה מתבקשת: ודאי שיכול האדם לאהוב את ידיו ורעו, הקרוב אליו בלבבו ובנפשו. מדוע לא הצטוו לאהוב את מי שאינו רעו, את זה הרחוק ממנו, שבכל זאת יחבבו ויקרבו אליו?

אלא, ביארו רבותינו, היא גופא - זו היא החכמה. לאהוב את מי שרוחק מהאדם, כשהוא אינו רואה אותו מידי יום ביומו אלא פוגשו מידי פעם בפעם - זו אינה מעלה מיוחדת. הרי אין לו קשר של ממש עמו, ואין כל סיבה שלא יאהב אותו.

לעומת זאת, לאהוב אדם שאתו הוא נמצא בקשר רציף, הוא רואה את מעולותיו אך גם את חסרונותיו, וכמובן שלא כל מעשיו מוצאים חן בעיניו - זהו היתרון, זהו ה'כלל גדול בתורה', כי קשה יותר לאהוב ולחבב אדם כזה.

החובה לאהוב את הזולת הינה ערך עליון. הקב"ה שמח בראותו את היקום מלא בעוזה ונתינה, והצפת כדור הארץ באהבת חינם היא הבלם היחידי למניעת הצפת מי המבול שהיו לקויים בחמס וזלזול בזולת.

נגיפי הקורונה שהשפיעו כה רבות על חיינו בחודשים האחרונים, הינם מי מבול עכשוויים, המחייבים חשיבה מחדש על דאגתנו לאנשים שסביבנו. החשיבה צריכה להיות קרובה ומעמיקה, לא ממרחק של שני מטר (...), ומי יודע אם לא בכך מרמזים לנו כי עיקר הקרבה היא בלב ולא בגוף!

שנראה כל אחד מעלת חברו

המערכת



מאמר פתיחה

הרה"ג מיכאל זכריהו שליט"א
מח"ס 'עמק העיון' ועוד

תורת הנתינה

ביאור עומק מצות המילה, ושייכותה לפשר הסמיכות בין דיני יולדת לנגעים

להעמיק במשמעותה. על אף שרחל זכתה להיות אשתו של בחיר האבות, ואף נחשבה עיקר הבית, שאין לשער ולתאר את גודלה של זכות זו. אך למרות זאת בעבורה כל זמן שאין לה בנים אין משמעות לחייה, 'ואם אין - מתה אנכי', מדוע? **השניה היא חנה** - אמו של שמואל, אשר נשאה תפילה מעומק הלב בבית ה' ונפקדה בפקודת ישועה ורחמים בראש השנה, ה' סגר את רחמה וחנה בוכה ומתחננת להיפקד. היא אינה מתנחמת בדברי אלקנה 'הלא אנכי טוב לך מעשרה בנים', כיון שרצונה: 'אם ראה תראה בעני אמתך וזכרתי ולא תשכח את אמתך ונתת לאמתך זרע אנשים ונתתיו לה' כל ימי חייו'.

הנתינה היא משמעות החיים ואין ביטוי וכלי טוב יותר לבטא זאת מאשר הילדים. חנה מבטיחה לקב"ה כי אם יזכה אותה ביכולת הנתינה, היא תשתמש בו בחזרה בנתינה לה' על ידי הקדשתו של בנה יחידה, שמואל הנביא, קודש לה'. זו היתה גם כוונתה של רחל אמנו באומרה: 'ואם אין - מתה אנכי', בלשון הווה, כי חוסר הנתינה הוא הגורם למוות כביכול. לא בעתיד, לאחר זיבולא בתייתא, אלא כאן ועכשיו, העקרונות היא העדר משמעות של חיות, כי החיים האמיתיים על פי התורה באים לידי ביטוי דרך הנתינה ובאמצעותה. כמו שהקב"ה ברא בעולמו אילנות טובות ופירות טובים ליהנות בהם בני אדם, גם אנו תפקידנו לתת מכוונותינו, להעניק מכישרונותינו ולהשפיע וליהנות בהם בני אדם.

נמצא שכל מצואות הלידה משקפת מצואות של חיבור וקשר בל ינתק, אשר כל מהותו ויסודו בנוי על **נתינה אמיתית ופנימית**, ללא תנאים וגבולות. לעומת זאת, המצורע משקף את ההיפך הגמור של הדברים, שהרי כל יסודו הוא פירוד ומחלוקת, שנאה וחידלון, התחברות לרשע ופירוק שותפות נְהָה.

ומעתה, יסוד העניין הפנימי שבמהות המצורע, בשרשו קשור הוא לפרשת היולדת, כי הוא נמנה בין סוגי האנשים הנחשבים כמות, והמכנה המשותף של כולם הוא - העדר הנתינה!

זאת תורת המצורע! וזאת תורת היולדת! שניהם באים להבהיר וללמד אותנו את המשמעות העמוקה של החיים - תורת הנתינה, ועל כן נכתבו בפרשה אחת.

והקשר של מצות מילה לעניין יולדת ומצורע, שלא בכדי נכנסה בין שני הנושאים האלו, מתבאר על פי דברי המדרש שמטרתה של מצות מילה היא לצרף ולזכך את עם ישראל, שבכך שאדם עושה זאת בעצמו הרי הוא כביכול נותן הוא את עצמו, את בנו, להקב"ה, ובכך הופך להיות שלם! שלם הוא מציאות של דבר מתוקן, וממילא כשאדם מל את בנו הרי שהוא מבטא בנתינתו דרך קיום מצוות ה' זיכוך פנימי ועמוק.

בחומש ויקרא (י"ב, ב', ושם י"ג, א"ב) כתוב: 'דבר אל בני ישראל לאמר אשה כי תזרע וילדה זכר וכו', וביום השמיני ימול בשר ערלתו וכו'. וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר. אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת והיה בעור בשרו לנגע צרעת' וגו'.

ישנן כמה תמיהות המצריכות הבנה מצינדו בהגיענו לפרשה זו: א. מה פשר הסמיכות שיש בין דיני יולדת לדיני נגעים? השאלה מתעצמת ביתר שאת לנוכח העובדה ששני עניינים אלו שונים לחלוטין במהותם, שהרי אין כמו ילד שבא לעולם בכדי לתאר את השמחה הרבה שהוא מביא בעקבותיו, כאשר נולד בשעה טובה, ובודאי שהשמחה אינה רק להורים המאושרים ולבני משפחתם אלא גם עליונים ששים ושמחים על עוד נשמה של יהודי שיוודת לעולם. בעוד שפרשת נגעים לעומת זאת היא פרשה קשה מנשוא, העוסקת בהולכי רכיל ודוברי לשון הרע, ובעונש המגיע להם בשל כך, הם לוקים בגופם ובביתם. ללא ספק זהו ביטוי של התנתקות והרחקה בין בני אדם ופגיעה קשה בכל הצדדים הנוגעים בדבר. ואם כן הרי היא מסמלת את ההיפך הגמור של שמחה, ומדוע בכל זאת בחרה התורה להסמיכם זה לזה?!

ב. עוד יש להתבונן בדגש המיוחד שנתנה התורה לשתי פרשיות אלו, מה שלא מצינו במצוות אחרות, ואפילו החמורות ביותר, שגם ביולדת נאמר 'זאת תורת היולדת' (ג), ואף במצורע נקט הכתוב בלשון 'זאת תורת המצורע' (י"ד), והדבר אומר דרשני!

ג. וביותר יש לחזק את השאלה על פי מה שכתב בעל הטורים על הפסוק 'זאת תורת נגע צרעת' וכו' (י"ג, ג"ט) וז"ל: 'תורת נגע, תורת המצורע' (י"ד, ב') תורת אשר בו (י"ד, ל"ב) זאת התורה (י"ד, ג"ה) תורת הצרעת (י"ד, ג"ה) חמש פעמים כנגד חמישה חומשים, לומר שהמספר לשון הרע כאילו עובר על חמישה חומשי תורה'. וצריך להבין, מדוע החמירה כל כך התורה בעניין זה להחשיבו כשקול כנגד כל התורה כולה?

ד. מפני מה הכניס הכתוב מצות ברית מילה בין פרשת יולדת לפרשת מצורע? מה הקשר והשייכות ביניהם? ואם כבר הזכיר הכתוב את ענין המילה ביום השמיני מדוע לא הזכיר גם עוד מצוות הקשורות ללידת הזכר, כמצוות פדיון הבן ושאר מצוות אשר מחויב האב כלפי בנו?

אולם, כשנתבונן נמצא שיש קשר אמיץ ועמוק בין שני הפרשיות הללו: על משמעות ההולדה אנו עומדים מתוך המסופר באותן שתי נשים גדולות וצדקניות, אשר היו עקרות ונפקדו לאחר תקופה ארוכה.

הראשונה - רחל אמנו, שכשראתה שלא זכתה לפרי בטן באה בדרישה ליעקב והתבטאה בחריפות: 'הבה לי בנים, ואם אין - מתה אנכי', ולא לחינם הוזכרה טענתה, אלא ללמדנו



תפילת רבני קופת הצדקה - על שני אנשים ודירה אחת שני אנשים פנו בבקשה זהה, שאם תתמלא לאחד יהיה זה על חשבון השני - הייתכן?

שהוא ראוי לזכות בדירה, ונותן את התרומה בלב שלם על צד ספק זה.

הכרח לסברא זו, כי בלעדיה - תהיה בזה בעיה לא רק למי שנותן צדקה כדי שיתפללו עבורו שיזכה בהגרלה, אלא גם למי שנותן צדקה כדי שזכות הצדקה עצמה תעמוד לו לענין זה, והיה אסור ליטול צדקה משני אנשים עבור מטרה אחת אם לא יודיע לנותן השני שכבר נתן אחר צדקה למטרה זו. ובודאי הטעם שאין לחוש לדבר הוא שהצדקה והתפילה הן תוספת זכויות למי שראוי לדבר, וכל אחד יודע שיתכן שאינו ראוי לזה כלל ולא יועילו כל ההשתדלויות שיעשה לדבר.

עוד הוסיפו רבני זמננו שליט"א, שהרי גם בהגרלה הגדולה עצמה מאות אנשים תורמים סכומים גדולים למוסדות, וכולם מתכוונים בצדקה שהם נותנים שתהיה להם זכות לזכות בהגרלה, ואין זה תרתי דסתרי, כי כל אחד מוכן לתרום על צד הספק אולי תועיל תרומתו ויזכה בהגרלה.

אמנם, אחד מן הפוסקים הורה שרבני הקופה צריכים לשלוח שני שליחים נפרדים עבור שני הפונים, כדי שכל אחד יתפלל מכל הלב עבור אחד התורמים, אבל אדם אחד אינו יכול להתפלל מכל לבו עבור שתי מטרות שסותרות זו את זו.

וכמו כן יש שהוסיפו כי בודאי זכות התפילה יכולה להועיל לשניהם, וככל הסברות שנתבאר לעיל, ומכל מקום רבני הקופה צריכים להודיע לפונה השני שכבר קדמו אחר בבקשה כזו, ואם ירצה לתרום למרות זאת - בודאי תועיל לו התפילה כמו שתועיל לראשון.

לומר כלום לתורמים אלא להתפלל על שניהם. וכן הסכימו רוב הפוסקים.

ועוד הוסיפו לבאר בטעם הוראה זו, כי התרומה לקופת הצדקה אינה בעבור הזכייה, אלא בעבור עצם התפילה, ומכיון ששליחם של רבני הקופה עשה את שליחותו והתפלל עבור שניהם - זכה בתרומה הניתנת לו ביושר.

טעם נוסף לדבר הוא משום שתפילה מועילה תמיד, ואם אינה מועילה במקומה ובשעתה - יתכן שתועיל בזמן אחר ובמקום אחר. לדוגמא, כך נקט אחד הפוסקים, יתכן שבעוד כמה שנים כשישיא את בנו יקנה המחנות דירה לזוג, ויפטור אותו מעול רכישת הדירה וכדו'.

כמו כן העלו הפוסקים, כי המתקשרים לקופת הצדקה בבקשות מעין אלו, יודעים שיתכן שאחר קדם להם בבקשה מעין זו, ואדעתא דהכי הם מתקשרים - ששליחי הועד יתפללו עבורו כל אחד מהפונים, ומן השמים יקבלו את התפילה עבור מי שראוי לזכות בהגרלה.

ביאור הענין, שהתפילה אינה הסיבה היחידה לזכות בהגרלה, אלא שלפעמים האדם ראוי להשפעה מסוימת והיא מתעכבת בגלל מניעות וקטרוגים והתפילה מסירה את המניעות וגורמת ליירידת השפע, והמתפלל יודע שיתכן שלא תועיל תפילתו לענין זה אם כבר נגזר בשמים שאחר יקבל את התפילה, והוא מוכן לשלם על הצד

כדרך של קופת הצדקה שעל ידי קהילות הקודש בארץ ישראל, היוצאות מידי פעם בפעם ביוזמות מגוונות לאיסוף תרומות, ערכה אחת הקהילות הגדולות הגרלה על דירה באחת מערי המרכז, בין אלו שתורמים סכום מסוים למוסדות הקהילה.

אחד המשתתפים בהגרלה התקשר למשרדי אחת מקופות הצדקה הגדולות, וביקש לתרום סך מסוים כדי ששליח מטעם ועדת הרבנים של הקופה יתפלל עבורו בציון רבי שמעון בר יוחאי במירון, שהוא יזכה בדירה בהגרלה הגדולה. אמנם, כעבור יומיים מתקשר אדם נוסף ובפיו בקשה זהה - הוא מעוניין לתרום כדי ששליח הקופה יתפלל עבורו במירון שיזכה בדירה הגדולה...

ממילא, עמדו רבני הקופה בפני שאלה מהותית: האם רבני הקופה מחויבים להעמידו על כך שכבר קדמו אחר בבקשה זו, ומכיון שלא יתכן ששתי התפילות יתקבלו שכן ישנו רק זוכה אחד בדירה, שמא לא ירצה לתרום באופן זה, או שאינם מחויבים לומר לו כלום?

על מדוכה זו ישבו גדולי הרבנים בזמנינו והעלו סברות שונות, ולהלן תמצית דבריהם (כפי שהובאו באריכות ב'וישמע משה').

הגר"ח קניבסקי שליט"א השיב לשאלה זו, שהתפילות יכולות לעזור לשניהם, כי יתכן שהאחד יזכה בהגרלה זו והשני יזכה בהגרלה אחרת בזכות תפילה זו, ואין רבני הקופה מחויבים



לחידודא

ידוע המעשה באחד מגדולי ראשי הישיבות, שהתבטא על קצב הלימוד הישיבתי כי בכך מובן לו, מדוע ראה יעקב אבינו לפתוח ישיבה במצרים?

אלא, כיון שקיבל מיוסף הצדיק את העגלים שהם רמז לסוגיא דעגלה ערופה שבה עסק בעת שנפרדו, הבין כי כבר עשרים ושתים שנה עוסק באותה סוגיא - ולפיכך הוצרך לפתוח ישיבה חדשה...

לעומת זאת, שמע זאת אחד מזקני ראשי הישיבות בזמנינו והגיב: הלא הדברים להיפך הם! יעקב אבינו הבין שאם לומדים עגלה ערופה כנראה לומדים 'דף היומי', שהרי עשרים ושתים שנה הם בדיוק שלושה מחזורים, ואם כן צריך לפתוח ישיבה שלומדים בה בעיון...



יש לחקור

- יש לחקור בדין איסור כלאים, האם האיסור הוא על גוף הלבשה, אלא שדין הוא בלבישה דאי ליכא הנאה גבה לא מיקרי לבישה, אבל קפידת התורה היא דוקא על לבישה. או דלמא, דעיקר קפידת התורה היא דוקא על ההנאה, וממילא אינה שייכת בלא לבישה. ונפק"מ במצוות שלא ליהנות ניתנו אם חייב בכהאי גוונא.
- בגדר כתיבה כדיבור יש לדון, האם הכוונה שבכתיבה הרי זה כמו שיצא כדיבור והיינו דחשיב כהרהור, או דלמא דהוי כדיבור ממש. וכן יש לדון לגבי הרהור כדיבור.

סוכר, המתבטל לחלוטין ונעלם לגמרי במים - ממתק.
כך אדם המבטל את ישותו - מסוגל לעזור לזולתו!

(רבי יצחק מווארק)

בשם אומרו



הבית היהודי

הרה"ג יואב עובדיה ג'בלי שליט"א

כבוד האיש וכבוד האשה

מהו כבוד הדדי, ומשום מה אין לחשוש לגאווות הזולת?

הנה אנו עומדים לפני ימי בין המצרים והאבלות על חורבן המקדש, חודשים ספורים לאחר ספירת העומר בהם אנו אבלים על פטירת תלמידי רבי עקיבא, 'שלא נהגו כבוד זה בזה'. לא בכדי ציוונו השי"ת (ויקרא י"ט, י"ח) 'ואהבת לרעך כמוך', והוסיף רבי עקיבא 'זה כלל גדול בתורה' (ועיין כלי יקר שם). ישנה נקודה מהותית שצריכה חידוד בסוגיית 'כבוד הזולת', ובה נעסוק בעזה"ת.

כידוע, האדם צריך להתרחק מהמידות הרעות בכלל, וממידת הגאווה בפרט. וכלשון האורחות צדיקים (ריש שער הגאווה): 'ולא ראינו כזאת לרעה בכל המידות'. וכאן אני שואל אתכם, רבותי הקוראים, **לכאורה יש כאן דבר תמוה מאוד!** מדוע צריך לשמור על כבוד הזולת? והרי אתה גורם לו במישרין או בעקיפין להתגאות, ונמצאת מכשילו - 'ולפני עיוור לא תיתן מכשול'!

שאלה מקוממת זו, ותשובתה בצידה: **את החשבוניות הללו תשאיר לעצמך!** אתה מצווה לאהוב ולכבד, ואת זה תעשה!

הדברים נכתבו בעטיה של אמירה מוזרה ששמעתי, 'אני לא רוצה להחמיא לבן זוגי מחשש שמא ירים את האף'... מיותר לציין שטענה זו שטותית ביותר, כי כל תשתית בין אדם לחברו מושתתת על כבוד הדדי.

וכעת נמשיך: החלק העיקרי בבניין הבית כאמור הוא הכבוד ההדדי. כבודו של הגבר הוא חוסנו, 'להיות כל איש שורר בביתו'. הוא המחליט, החותך, מתווה הדרך (ובכלל כלל יש יוצא מן הכלל...). תפקידה של האישה להעצים חוסן זה, וזה מתבטא בכל התחומים - בכל הכרעה לתת הרגשה שהוא הכריע (הכישרון של האישה הוא לנווט אותו להכרעה...), הוא תמיד בראש, כגון מקום קבוע לראש המשפחה, וכן בהגשת האוכל הוא הראשון וכו'. וכלשונו של הרמב"ם (פרק ט"ו מהלכות אישות הלכה כ'): 'וכן ציוו על האישה שתהיה מכבדת את בעלה **ביותר מדא**, ויהיה עליה מורא, ותעשה כל מעשיה על פיו, ויהיה בעיניה כמו **שר או מלך**'.

ובנוגע לאישה ידועים דברי הגמ' ביבמות (ס"ב ע"ב): 'תנו רבנן, האוהב את אשתו כגופו, והמכבדה יותר מגופו, עליו הכתוב אומר: וידעת כי שלום אהלך ופקדת נוך ולא תחטא'. וכן נפסק ברמב"ם (שם הלכה י"ט) שכבוד האישה יותר מכבוד האיש, ואין אפשרות כעת להאריך בראיות. וידועים דברי הגמ' (בבא מציעא נ"ט ע"א, ועיין גם בפסחים נ' ע"ב): 'אוקירו לנשיכו כי היכי דתתעתרו', שבוה תלויה כל הברכה של האדם. זו אינה סגולה, אלא **עובדה** שגילו לנו חז"ל: השפע תלוי בכיבוד האישה. תן כבוד - תקבל הכל, לא תיתן - לא תקבל.

ולכן כל איש ואישה ישמרו זה על כבודו של זה, במיוחד בימים אלו. ונסיים בתנא דבי אליהו רבא (פרק כח) 'כך אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל: בניי אהובי, כלום חסרתי דבר שאבקש מכם? ומה אני מבקש מכם? אלא שתהיו אוהבים זה את זה, ותהיו מכבדים זה את זה'.



שולחן מלכים

הרה"ג יוסף צברי שליט"א
רב ומו"ץ באלעד

מפניני חכמי תימן על פרשיות החודש

סמיכות סוף פרשת קרח לפרשת חוקת / כיצד שכנעו שרי מואב את בלעם לבוא אתם / רמזי השם פנחס - עם יו"ד ובלעדיה / הגאון שהוטר מאחורי הספרים

פרשת חוקת

'זאת חוקת התורה' (י"ט, ב')

הפסוק המסיים את פרשת קורח, הוא 'ולא תשאזו עליו חטא בהרימכם את חלבו ממנו, ואת קדשי בני ישראל לא תחללו ולא תמותו'.

הגאון רבי חיים סנואני זצ"ל, ביאר באופן נפלא את הקשר שבין סוף פרשת קורח, לתחילת פרשת חוקת הבאה אחריו.

לפי פירושו, סיום פרשת קורח מסיים בענין חילול השם, ותחילת פרשת חוקת מתחילה בענין התורה - 'זאת חוקת התורה', ומצינו בגמרא (יומא פ"ו ע"א) את הקשר שבין ענין חילול ה' לענין לימוד התורה. וכפי שהעיד על עצמו רבי יוחנן, שאם הולך ארבע אמות בלא תורה - דבר זה נחשב בשבילו כבר כחילול השם. וכמואב שם: 'רבי יוחנן אמר, כגון אנה דמסגינא ארבע אמות בלא תורה ובלא תפילין'.

מעתה יבוא ביאור הכתוב, 'זאת חוקת התורה', שעליכם להגות בה בכל עת, אף בהליכתכם. ואז לא תחללו את שם השם, ותועיל לכם התורה להאריך ימיכם. וזהו 'ולא תמותו', אלא תזכו לחיי נצח עבודה.

פרשת בלק

'וישלח מלאכים אל בלעם' (כ"ב, ה')

ביאר הגאון רבי יעיש קורייני זצ"ל, כי שרי מואב לא הלכו ריקם בשליחות בלק אל בלעם, אלא לקחו עמם את כשפיהם - להראות לו את כוחם, ובכך רמזו לו כי אין הם חפצים בכשפיו, אלא חפצים הם רק בכוח שבפיו לקלל.

וכן רמזו פירוש זה בפסוק:

'וישלח מלאכים אל בלעם' - ראשי תיבות 'מואב', וסופי תיבות 'וישלח מלאכים אל בלעם בן' הוא 'מִלְחָמָן'. כלומר, שגם המלאכים הביאו לו מִלְחָמָן, דהיינו שלחו לו מקסמיהו, שגם הם קוסמים גדולים היו. אמרו לו: שמא תאמר שצדיקים אנו למכשפותך וקסמייך? הלא תראה שהרי אנו בקיאים יותר ממך, ואין אנו צריכים אלא לפיך, פי חזיר כצואה עוברת, שהוא מסוגל לקלל. על כן נתנו עין בפיו של אותו רשע דבלעם, ואתיהיב ליה עפרא לפומיה ועבר ובטל מן העולם.

פרשת פנחס

'פנחס בן אלעזר' (כ"ה, י"א)

ביאר הגאון רבי אברהם אלנדאף זצ"ל, כי כאשר נכתב 'פנחס' מלא ביו"ד, רומזות אותיות שמו בצירופיהם השונים לכמה עניינים הרומזים על מעשיו, ואלו הם: פנחס אותיות 'פי - חסן', דהיינו שדיבר בפיו בחזק ובחוסן. וכמואב במדרש 'וירא פנחס', מה ראה, ראה מעשה ונזכר הלכה. אמר למשה: לימדתנו רבינו, הבעל ארמית קנאין פוגעין בו. ולאחר שהורה לו משה לבצע את

ההלכה, מיד 'ויקה רמח בידו', וניתן לו החן בעיני ישראל, שלא הפריעוהו מלעשות פעולתו.

ועוד, 'פנחס' אותיות 'פיס - נח', שבמעשיו גרם לפייס את הקב"ה, ושנח הקב"ה מקצפו וכעסו על ישראל.

וכן 'פנחס' אותיות 'נס י פח', הרומז כי נעשו לו עשרה ניסים באותו יום כמואב במדרש, וכל זה נעשה לו כדי שלא יפול בפח מוקשים שרצו לפגוע בו, וכשראו את הניסים הנעשים לו חזרו לאחוריהם.

כן 'פנחס' אותיות 'יסף - חן', ללמדנו כי על ידי מה שעשה פנחס וקינא את קנאת ה' לשמה, התווספו לו חן וחסד בעיני ה' ובעיני ישראל, שתחת אשר אמרו ראייתם בן פוטי זה וכו', זכה ונעשה כהן. ונתן לו הקב"ה ברית ושלום, שהוא מידה כנגד מידה, כשם שעשה שלום בין ישראל לאביהם שבשמים, כך קיבל שלום מאת ה', וזהו החן שהוסיף לו ה' על פעולתו.

פרשת מטות

'זכרון לבני ישראל' (ל"א, ג')

הגאון רבי נתנאל אלשיך זצ"ל היה מחשובי רבני צנעא בדור האחרון, ורב בית הכנסת 'אלשיך' בעיר. כבר בהיותו בן עשרים שנה, בשנת ה'תרנ"ט, התמנה להיות מוסר השיעורים בבית הכנסת אלשיך. השיעורים התקיימו בכל יום, לאחר שסיימו את תפילת שחרית, והיו נמשרים במשך כשעתיים. גם בערב הזהד קול התורה בבית הכנסת אלשיך, לאחר תפילת ערבית. לאחר סיום שיעוריו וחוק לימודו, היה רבי נתנאל הולך בלילות לשמוע את שיעוריו של הגאון רבי חיים קורח זצ"ל.

כאשר היה יושב לפני הגר"ח קורח, והיה סבור כי הפירוש שפירשו בבית המדרש אינו נכון, היה הולך תחילה לעיין בספרים המצויים בספריה הגדולה שבבית מדרשו 'בית אלשיך', ואחרי כן היה הולך לפלפל בדבר עם אביו זצ"ל. בערב הבא היה ניגש לפני הגר"ח קורח, ומגיש לו את הערתו בשם ספר פלוני או בשם אביו.

פעם נצרך אחד מזקני צנעא לרבי נתנאל אלשיך, והוא יושב בבית מדרשו ולומד. נכנס הלה פעמיים לבית המדרש, ולא מצאו. יצא לחצר, וראה את אחד המתפללים עומד שם.

שאלו: 'היכן מארי נתנאל? ענה לו: בבית המדרש'. נכנס הלה שוב, ויצא כלעומת שבא. 'הוא אינו בבית המדרש', אמר הזקן. ענה לו הלה: 'לך ותגיע בדיוק עד למקום בו הוא יושב, ואז תמצא אותו'.

הלך אותו זקן, וכאשר הגיע למקום בו היה רגיל לשבת רבי נתנאל, מצא אותו מאחורי ערימת ספרים גדולה וגבוהה, כאשר הוד יראת ה' חופף עליו. הספרים שהיו מונחים על הספסל הקיפו את כל קומתו, עד שהנכנס לבית המדרש לא הבחין בו...



הבריאות כהלכה

הרה"ג יחזקאל אשחיק שליט"א

מה יכול להיות מר בסוכר?

תהליך יצור הסוכר ועיבודו גורם לכך שניתן להגדיר כפית סוכר כלא פחות מאשר פצצה!

מה יכול להיות מר, בסוכר המתוק והחמוד הזה? מה כבר יכול להזיק בו? אולי לשיניים, אבל מעבר לכך? ובכלל, היעלה על הדעת שנפסיק לשתות מיצים ממותקים או תה/קפה עם שתי כפיות סוכר?

שאלות של 'טעם' אבל אנה, בוא וקרא את הקטעים הבאים (שבחלקם מלוקטים מספרי רפואה ומחקר) וחשוב עליהם ברצינות.

הסוכר הינו מוצר מעובד שאיננו טבעי. תחילת יצורו של הסוכר הוא לפני למעלה משלוש מאות שנה, אז למדו לזקק אותו ולהלבינו, וכך הוציאו ממנו את כל המרכיבים החיוניים שבו. מעצם היותו מעובד ומזוקק חסרים לו הדברים שהבורא נטע במזון בצורתו הטבעית, בדיוק מופלא ובהתאמה לגוף האדם בכדי שהסוכר המצוי בהם יתעכל וייספג מבלי להפריע למאזן הסוכר בדם.

תהליך עיבוד הסוכר הנקי או הכמעט נקי, גורם לו להיות מרוכז בכמות שאין לה אח ורע במאכלים הטבעיים. כאשר הוא מגיע לקיבה הוא נספג במהירות לתוך מערכת הדם, או אז הוא דומה ל'פצצה' הנוחתת על הלב, שהיא הבלוטה האחראית ליצורו של האינסולין המפרק את הסוכר בגוף. וגורמת לו לייצר אינסולין בכמויות גדולות.

אם נדמה לך שמוגזם להגדיר **כפית סוכר כ'פצצה'**, אמחיש לך זאת: חולה סכרת המגיע למצבים של ירידת סוכר 'היפוגליקמיה', מתחיל להזיע ולרעוד, ונמצא בסכנת חיים. אולם אם הוא ייקח כפית סוכר אחת, מיד רמת הסוכר בדמו תעלה וחיוו ינצלו! ראה איפוא מה יש ביכולתה של כפית סוכר אחת לגרום, ובכך יובן המינוח 'פצצה'.

אמנם אצל אדם שאינו סכרתי הלב לב מפריש אינסולין ומתגבר על כפית סוכר אך עליו לעבוד 'קשה' בכדי לפרק ולעכל את הסוכר, עד שבסופו של דבר ובהצטרף גורמים נוספים המאמצים את מערכת העיכול, קורסת בלוטת הלב לב והאדם מגיע למצב של חולה סכרת כלומר שחסר לו אינסולין מכיון שהמערכת קרסה ואינה יכולה לתפקד כראוי.

בנוסף, **הסוכר לצורך עיכולו לוקח מהגוף כמות גדולה של סידן**, מעבר למה שהגוף מסוגל לספק, לכן הסוכר אחראי בין היתר לתופעת ה'אוסטאופורוזיס' (בריחת סידן). זאת ועוד, לצורך פירוק בקיבה, הסוכר משתמש בכמות גדולה של ויטמינים אשר אין לגוף מהיכן לייצר אותם. כל זה כאמור, מפני שמדובר בריכוז עצום של הסוכר המעובד (לשם המחשה: בכדי לייצר כמות של 2 כפיות סוכר, משתמשים בכמות של קני סוכר שאילו היית רוצה לאכלם, לא הייתה לך היכולת לעשות זאת בבת אחת בשום אופן).

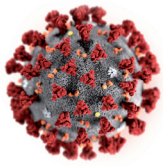
הסוכר מתאחסן בכבד בצורת שומן. הכבד יכול לאחסן בצורה זו רק כמות מעטה כדי שתהיה זמינה ואילו שאר השומן העודף נאגר בירכיים ובמקומות נוספים. מאגרי שומן אלו מעמיסים על הלב ועלולים לגרום למחלות שונות. לאחרונה יותר ויותר רופאים מתבטאים כי יש להתייחס לסוכר כאל רעל.

מתוך הספר 'חיים בריאים כהלכה'.

להזמנת הרצאות ושאלות: 03-6187876.

בנין נעורים

הרה"ג בועז משה שליט"א
משגיח בישיבת 'דרך חיים'



חמירא סכנתא מאיסורא!

האם חיי אדם חשובים יותר ממצוות התורה?

שאלה: בתקופה האחרונה, 'תקופת הקורונה', מתריעים רבותינו, חוזר והתורע, כי חובה גמורה היא להתרחק מכל חשש קלוש של גרימת התפשטות הנגיף, בהיותו עלול לסכן חיי אדם, ואף הוסיפו, כי יש להקפיד על כך יותר מאשר על איסורי התורה, שכן 'חמירא סכנתא מאיסורא' (הולין י' ע"א). ושאלתי היא האם אכן חיי אדם חשובים יותר ממצוות התורה?

תשובה: הנביא ישעיהו אומר 'כל תִּנְקְרָא בְּשָׁמַי וְלִבְבוֹדֵי בְּרָאִתּוֹ? צִרְתִּי אֶף עֲשִׂיתִי' (מ"ג, ז'), כלומר, תכלית בריאת העולם הינה בשביל עם ישראל, וכפי שדרשו חז"ל את הפסוק הראשון בתורה 'בראשית ברא אלוקים', בשביל ישראל שנקראו 'ראשית' (רש"י בראשית א', א'), ותכלית עם ישראל - שהם הנקראים בשם ה' - הוא לכבודו יתברך, ואם זו היא תכלית הבריאה והחיים, בודאי שלא יעלה על הדעת שיהיו חיי אדם חשובים יותר ממצוות התורה, שכן חיי האדם אינם אלא אמצעי לעבודת ה', ואין יהיה האמצעי חשוב יותר מהמטרה.

עם זאת, הלכה ידועה היא, שכל מצוות התורה נדחים מפני פיקוח נפש, וכפי שדרשו חז"ל את הכתוב 'וּשְׁמַרְתֶּם אֶת חֻקֵי יְהוָה וְאֶת מִצְוֵי אֱשֶׁר יַעֲשֶׂה אִתְּם הָאֱלֹהִים וְחֵי בָרְכָם' (ויקרא י"ח, ה'), ולא שימות בהם (סנהדרין ע"ד ע"ב). והשאלה מזדקרת ועולה מאליה, הלא תכלית חיי האדם אינה אלא שמירת מצוות התורה, ואם אין חיוו מביאים לידי שמירת חוקות ה' ומשפטי, למה לו חיים?

בכדי לענות על שאלה יסודית זו עלינו להתבונן בשורש הלכה זו, כפי שהיא מוזכרת בגמ' (יומא פ"ה ע"ב), ומתוך כך יעלו בידינו שתי תשובות, שכל אחת מהן נכונה כשלעצמה.

וזו לשון הגמרא שם: רבי שמעון בן מנסיא אומר, 'ושמרו בני ישראל את השבת', אמרה תורה, חלל עליו שבת אחת, כדי שישמור שבתות הרבה.

כאשר הגמרא הקדושה באה ללמדנו הלכה זו, שיש לחלל את השבת כדי להציל חיי אדם, הרי היא פותחת במילים 'אמרה תורה', כלומר, גם הלכה זו שמצוות השבת נדחית היא מפני פיקוח נפש, הינה מכלל המצוות שאמרה תורה, ואם כן אין מקום לתהייה, כיצד זה נדחות מצוות התורה שהן תכלית החיים, מפני חיי האדם שאינם אלא אמצעי לקיום המצוות, שכן דחיה זו עצמה מצוה היא ממצוות התורה, והמקיימה ממלא הוא בכך את יעודו ותפקידו בחיים.

ותירה מזו, מאחר ש'התורה אמרה' שפיקוח נפש דוחה את מצוות השבת, הרי שבמקום פיקוח נפש לא צווינו על מצוות השבת כלל, ואין בכך משום עבירה על מצוות התורה כלל, וכפי שביאר זאת הגאון הקדוש רבי אלחנן וסרמן זצ"ל בספרו קובץ הערות (סימן כ"ג): 'דהא דפיקוח נפש דוחה איסורין, אין הכוונה דבשביל פיקוח נפש הותר לעבור עבירה, אלא דבמקום פיקוח נפש נדחה האיסור, ואין כאן עבירה'.

מדברי הגמרא אלו אנו למדים עוד, כי טעם דחיית

נמצא איפה כי שמירת האדם על חייו ועל בריאותו אינה מטרה כשלעצמה, חלילה, אלא תכליתה ומגמתה היא כדי שעל ידי כך יוכל לעבוד את השם, וכשעוסק בכך לשם מטרה זו, הרי שמירתו זו עצמה נחשבת מצוה, וכפי שכתב הרמב"ם בהלכות דעות (פרק ג' הלכה ג'): המנהיג עצמו על פי הרפואה, אם שם על לבו שיהיה כל גופו ואיבריו שלמים בלבד, אין זו דרך טובה, אלא ישם על לבו שיהא גופו שלם וחזק כדי שתהיה נפשו ישרה לדעת את ה', שאי אפשר שיבין ויסתכל בחכמות והוא רעב וחולה או אחד מאיבריו כואב, נמצא המהלך בדרך זו כל ימיו עובד את ה' תמיד, מפני שמחשבתו בכל כדי שימצא צרכיו עד שיהיה גופו שלם לעבוד את ה', ואפילו בשעה שהוא ישן, אם ישן לדעת כדי שתנוח דעתו עליו וינוח גופו כדי שלא יחלה ולא יוכל לעבוד את ה' והוא חולה, נמצאת שינה שלו עבודה למקום ברוך הוא! וכך כתב החזו"א באגרותיו (חלק א' סימן קל"ז): **הדקדוק על אמצעי הבריאות היא עבודה אהובה לפניו יתברך!**

ומכאן אנו באים לשאלתך הנכונה, מדוע 'חמירא סכנתא מאיסורא', הלא חיי האדם אינם אלא אמצעי לעבודת ה', וכיצד זה האמצעי חשוב יותר מהמטרה?

אכן התשובה לכך, שבודאי אין חיי האדם חשובים יותר ממצוות התורה, אלא שבהיות שמירת מצוות התורה וקיומן תלויים בשמירת בריאות הגוף, החמירה התורה עצמה בהלכות סכנה עוד יותר מבאיסורי התורה עצמם, מכיון ששמירת בריאות הגוף מהוה בעצם שמירה על כל מצוות התורה. [להסבר נוסף בטעם הדבר שהחמירו חז"ל בספק סכנה יותר מבספק איסור, ראה בחידושי 'חתם סופר' עבודה זרה (ל' ע"א): 'דבאיסורא, אפילו אירע שנזדמן לו דבר איסור, מכל מקום רחמנא שריא בספק ספקא, ושוב אין אחריותו עליו, מה שאין כן בסכנתא אי אפשר להשיב נפש'.]



פינת ההלכה

הרה"ג און צדוק שליט"א
מח"ס שו"ת און של חכמים

איסור חדש

מקור הדין

נאמר בתורה, 'ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו עד עצם היום הזה' (ויקרא כ"ג, י"ד). וכתב רבינו הרמב"ם (פרק י' מהלכות מאכלות אסורות הלכה ד'), 'כל תבואה שהשרישה קודם הקרבת העומר וכו', מותרת באכילה משקרב העומר. ותבואה שהשרישה אחר שקרב העומר וכו', הרי זו אסורה עד שיקרב העומר של שנה הבאה. ודין זה בכל מקום ובכל זמן מן התורה'. ע"כ.

וביאורן של הדברים. חמשת מיני דגן שנזרעו ונשתרשו בקרקע לאחר יום ששה עשר בניסן והלאה, ואפילו לאחריו מיד, תבואה זו נקראת 'תבואה חדשה' ואסורה באכילה מן התורה, עד שיעבור ששה עשר בניסן של שנה הבאה, ויתירנה. וזאת בכל מצב בו היא מצויה באותה העת, בין כשהיא עדיין כמות שהיא בשדה, בין שקצרה ומונחת במחסנים, בין שהיא חומר גלם, ובין שכבר עיבדו אותה ומעורבת היא בתוך מוצר כל שהוא, כשיגיע יום זה, מיד היא מותרת. ואין צריך לומר כאשר התבואה הושרשה בקרקע קודם יום ששה עשר בניסן, כשיגיע יום זה הותרה באכילה. ויש לברר היטב את זמן הזריעה המדויק, כדי לידע אם הזרעים הספיקו להשריש קודם יום ששה עשר בניסן, (יש אומרים שלשה ימים קודם, ויש אומרים שבועיים). שבהשרשה כאמור נקבע הדבר. ובמקומות מושלגים אין הנביטה מתחילה אלא רק לאחר ההפשרה, ויש לעמוד על הדבר.

ואיסור זה נוהג מן התורה אף בחוץ לארץ כמבואר בדברי הרמב"ם למעלה, והוא מאמר הכתוב 'ממושבותיכם', בכל מקום בו אתם יושבים. וכן נוהג אף בזמנינו שאין בעוונותינו מוקדש, והוא מאמר הכתוב, 'עד עצם היום הזה'. ויום ששה עשר בניסן נאסר כולו מן התורה. והאיסור הינו בין בתבואת ישראל ובין בתבואה שגדלה בבעלות הגוי.

פרטי הדין

תבואה חדשה אסורה בין בתלוש בין במחובר. וכן אם קלה את החיטים ועשה מהן קליות עובר עליהן, כמו שנזכר בפסוק מפורש 'וקלי'. וכן אם אכל את הגרעינין כשהן עדיין בשבוליהן, כמו שנאמר 'וכרמל'. והביאו משמו של החזון איש שאף חיטי בר הגדלים מאליהם הרי הם בכלל איסור 'חדש'.

אף כאשר איסור חדש בלוע בכלים נאסר מדין טעם כעיקר, כגון שבישלו בקדירה תבואה חדשה, על אף שרחצו היטב לאחר מכן, אם בישלו בה מאכל היתר, נאסר הוא באכילה. וכן אם לשו בצק מתבואה ישנה עם שמרים של שעורים מתבואה חדשה, הבצק כולו אסור. וכן אבקות מרק, שיש בהם תוספת עמילן חיטה. וכן משקאות חריפים שיש בהם זיעה של דגנים, אסורים הם באיסור חדש. [ויסקי' דרך כלל אין בו איסור חדש, כיוון שמשהין אותו במשך מספר שנים בחביות עד לשיווקו, ונמצא שכבר עבר עליו ששה עשר בניסן.

ממש לכדי חיי נפש, כיוון שהאיסור הינו באחד מחמשת מיני דגן, ועל הלחם חיות האדם תלויה. על כן ראו חלק מחכמי ישראל בעצמם, לסמוך על שיטות יחיד בהלכה, ולהורות לצאן מרעיתם היתר באכילה, כמבואר בהרחבה בספרי האחרונים. וכתב במשנה ברורה (סימן תפ"ט ס"ק מ"ה), 'והנה אף שאין בידינו למחות ביד המקילין, מכל מקום כל בעל נפש לא יסמוך על היתרים הללו ויחמיר לעצמו בכל מה שאפשר לו, כי להרבה גדולי הראשונים הוא איסור דאורייתא בכל גווני'. (ויעיין ביאור הלכה סימן תפ"ט סעיף י' ד"ה אף בזמן הזה).

ובתימן נקטו איסור באכילת חדש כעיקר הדין בלא שום הוראת היתר, אלא שבדורות האחרונים היו שהקלו בעצמם, למרות שלא היה הדבר מגיע לכדי חיי נפש, שרוב מאכלם היה מקטנית ה'דורה' כידוע, ותבואה ישנה היתה מצויה וניכרת. (ויעיין בהרחבה בענין זה בשלחן ערוך המקוצר חלק חמישי עמוד שט"ז בעיני יצחק ד"ה ובתימן.) ופשוט שאחר העיקר הולכים לאסור למעשה, וכפי שהתירעו על כך חכמי תימן לדורותיהם.

וכיום על אף שכמעט כל קמח החיטה ושאר הדגנים המצוי בארץ, מקורו מחוץ לארץ, מכל מקום אין כל חשש באכילתו, כיוון שמחלקת ייבוא של הרבנות הראשית מפקחת על כך, שלא יהיה באיסור חדש, (אולם הרוכש קמח שאינו תחת פיקוחם חייב לבדוק את מקורו כאמור). וכבר היו פעמים שניסו לייבא קמח עם חשש חדש, והוחזר לארץ המוצא כלעומת שבא.

כיום ברחבי העולם, מצויים גופי הכשרות אף אלו המקובלים כמהדרין, שמקילים באיסור 'חדש' על פי היתרים שנאמרו בזמנים עברו, למרות שכיום כבר אין לחוש בדבר משום חיי הנפש, והדברים ידועים. ונמצא שהסומך עליהם כפי שסומך בשאר המוצרים שתחת השגחתם בא לכלל מכשול. [בפרט שאחד מן היתרים שנאמרו, שאיסור זה אינו נוהג בחוץ לארץ, אולם לדעת רבים אף לשיטה זו (שהיא יחידאה), אין זאת אלא דווקא בנאכל בחוץ לארץ מה שאין כן כשהגיע לארץ ישראל]. וזה הן במוצרים המיובאים לארץ כגריסים ודגני בוקר, והן בשאר מרכיבים שמשמשים בהם בתעשית המזון בארץ, כלתת, גלוטן ועוד. ועל אף זאת ישנם בחוץ לארץ גופי כשרות מועטים ממש, שמקפידים בדבר, לדוגמא 'איגוד רבני הקהילות' בהכשר ר' אשר יעקב וועסטרהיים זצ"ל, ובד"ץ מנצ'סטר.

ויש לידע שעל אף שכאמור התבואה באותם מקומות שיש בהם חשש איסור 'חדש' נקצרת בקיץ. מכל מקום כאן בארץ ישראל החשש בא לידי ביטוי רק מחדש חשוון ואילך. וזאת מפאת פרק הזמן הארוך שעובר על המוצר מעת קצירתו דרך הכנתו והובלתו באניות לארץ ישראל, ועד שילובו בתעשייה כאן.

ויהי רצון שנזכה לידע את כל מצוות התורה, לקיימן כהלכתן, לעשות נחת ליוצרנו יתברך.

אולם יש לידע שיש בו חשש איסור יין נסך, כיוון שמשהין אותו בחביות 'יין שרי' שרוכשים אותם במיוחד מצרפת לאחר ייצור היין. ויש המוסיפים בו 'יין שרי' ממש. ועוד שנותנין בו 'גליצרין' להחלקת הטעם שלא יצרוב הגרון כל כך בשעת שתיה, ומקורו מן החי. מה גם שאין אתנו ידע מה עוד עירבו בתוכו, כחומרי טעם וריח ושאר חומרים. ואנשים שותים אותו בלא חשש כלל, על אף שאין לו אפילו כשרות מינימלית, ואין להם על מה שיסמוכו].

ויש לידע שאיסור חדש לא נאסר אלא באכילה בלבד. אולם מותר הוא בהנאה. ולכן מותר להאכיל תבואה חדשה לבהמתו או לשאר בעלי חיים, או לעובד גוי שלו. וכן מותר להתרפאות מאיסור חדש, ובפרט כשהוא שלא כדרך הנאתו, כגון שהתרופה ניתנת בקפסולה וכדו'.

חמשת מיני דגן ידועים הם, ויש להעיר שכוסמת היא קטנית ואינה דגן לכל העניינים. ואילו 'קוואקר' אף שהיה בו דיון גדול לגבי זיהויו, הוכרע על ידי גדולי ההוראה שהוא שבולת שועל ממש, ונאסר משום 'חדש'. ויש לידע שגבעול ושורש של חמשת מיני דגן אינם בכלל האיסור. ולכן 'תאית' העשויה מגבעולי חיטה אינה אסורה. ויטמינים E ו-B1 מקורם מן החיטה, ויש לחוש בהם לאיסור זה.

איסור 'חדש' הוא 'דבר שיש לו מתירין', היינו אף שנאסר באכילה מן התורה כנבילות וטרופות, מכל מקום כיוון שיש לו היתר אכילה לכתחילה, כאשר יגיע ששה עשר בניסן של שנה הבאה, ויתירנו. על כן אוסר במשהו את כל תערובתו, כמו ביצה שנולדה ביום טוב שהתערבה באלף ביצים, שכולן אסורות. והיינו דווקא שנתערב במין במינו. ולכן אף אם מרכיב ה'חדש' שבתוך תערובת היתר הוא קטן מאוד, מכל מקום אוסר באכילה את כל התערובת. ויעיין בשלחן ערוך חלק יורה דעה סימן ק"ב, גרדי 'דבר שיש לו מתירין', וצריך לכאן.

בתבואת הארץ מבחינה מציאותית לא שייך איסור זה, היות שהתבואה נזרעת קודם חנוכה ונקצרת לאחר הפסח, ונמצא יום ששה עשר בניסן מתירה. וזאת מפאת שארצנו שוכנת מעל לקו ה'משווה', שעונת החורף הינה קודם הפסח, ובה הוא עיקר הגידול. אולם בחוץ לארץ במדינות השוכנות מתחת לקו המשווה של כדור הארץ, החדשים שקודם פסח הם חדשי קיץ, והתבואה נזרעת לאחר הפסח ונקצרת לאחר כמה חדשים, ונמצא שתבואה זו הינה בכלל איסור חדש. על כן כל מוצר או אחד ממרכיביו שהוא מחמשת מיני דגן המיוצר בחוץ לארץ, מוטלת החובה לברר את מקורו, כיוון שהדבר נוגע באיסור תורה.

איסור חדש בחו"ל

בימים עברו כשעם ישראל היה בגולה ולא היו שרויים על אדמתם, היה שייך איסור חדש בחלק מן הארצות בהם היו מצויים, כפי האמור. והגיעו



ה' ישמרה מפל רע

מזמתו של צורך להציק לעם ישראל, וענישו הנסי

הכנסת. לאחר מכן הוציאו את ספר התורה ונתנהו על התיבה.

הרב צנה לכל עשרת הנאספים שישבו סביב התיבה, לקרות מזמורי תהלים שהראה להם, בקול נמוך, שלא ישמעו מבחוץ. הנאספים היו קוראים את המזמורים, ורבי אברהם היה עומד באמצע ומכניח פגות ויחודים, שיושיעו את עמו מידי מבקשי רעתם. אחר קריאת המזמורים, פתח הרב בבקשת רחמים, ועשה חרם לכל המיצר לישראל, ובפרט זה השר פלוני וכו' העומד עליהם בעת הזאת להרע ולהצר לישראל.

אחר סיום תפלתו ענו כל העשרה 'אמן', יצאו מבית הכנסת בהשאי והתפארו לביתם, כפי שרוב הצבור כבר השלימו את סעודת הלילה.

עוד באותו לילה, קדם עלות השחר, הופיעה אחת הערביות שהיו משרתות בבית אותו השר, ודפקה בשער ביתו של אחד האנשים שהשתתפו באותו מעמד. בני הבית פתחו לה, ושאלוה: 'מה ראית לבוא בשעה כל כך מקדמת, ועוד בשבת קדש?'

ענתה האשה ואמרה: 'באתי לבשר לכם את אשר אירע לאויבכם בזה הלילה. באמצע הלילה החל השר לחוש פאבים עזים בבטנו. הפאבים היו כל כך גדולים, עד שהיה אווז בבטנו וקופץ, וחוזר ונחבט בקרקע. כך הצטער במחלתו פארבע שעות, ועתה נפח הנבל את נשמתו וימות. עתה הודו לה' כי נקם את נקמתכם, ושבתו את שבתכם בשמחה.'

ואכן, ביום ראשון התבשרו כל יהודי צנעא על מותו של השר הצורך אותם, ונתנו תודה לה' על אשר הצילם מצורם. אף הגויים שמחו במיתתו, ואף אנשי ביתו, כי היה רע לכל מותו גרם לקדוש שם שמים בין הגויים, ששחו ביניהם: מי הוא זה אשר נגע בעם היהודי ויצא נקי.

התודה והברכה לר' דוד תעשה הי"ו
על ניקוד הסיפור והגהתו.

איש צר ואויב היה בשכונת 'אלבלקה' בצנעא, הגובלת עם הרובע היהודי, ושמו אלשיף חמאד שר"י. אדם זה היה שר פארמון המלוכה, והיה מיצר לישראל בכל תהלוכותיו, עד כי פניו העידו על השנאה העמקה לעם היהודי הטמונה בו. אמן, ככל שונאי ישראל לדורותיהם גם גורלו לא שפר, וכן מספר אודותיו בספר שלחן מלכים:

פעם אחת הטילה הפלכות קנס של בצע פסח על יהודי צנעא, ומנו את אותו שר לגבותה מהם. אותו שר היה שש ושמוח במנוי זה, שכן עתה תנתן לו ההזדמנות לעשות ביהודי צנעא ככל העולה על רוחו.

מיד לקח האיש משרתים רבים מארמון המלוכה, והחל לפקח על כל היהודים, באימים שונים ומשונים, להבעיתם ולהפחידם. לא הסתפק השר בקו, עד שפיוס ששי בפקר, הגיע הוא בעצמו ועמד ברחוב היהודים, וצנה לעבדיו שיתפסו מיד כל יהודי אשר עבר שם, וגזר עליו שיתנו מיד את חלקו בקנס, ולא ילך מיד לבית האסורים! כל היהודים נחבאו בבתיהם מפחד השר, ולא יכלו לצאת מביתם להכין את צרכי השבת.

הגאון רבי אברהם צאלח זצ"ל, נינו של הגאון מהרי"ן, חי באותה העת בעיר צנעא, והיה לאחד מגדולי רבני העיר, שונדעו בגדלותם התורנית ובקדושתם. כפי ששמע רבי אברהם צאלח על מעללי השר באותו יום ששי, וראה בצרתם של ישראל, החליט כי לא עת לחשות, ויש לעשות מעשה.

מיד אחר תפלת ערבית של שבת, לחש רבי אברהם לאנשיהם של עשרה אנשים צנועים ובני תורה שהתפללו אתו ב'פניס בית צאלח', כי מבקש הוא מהם להתעקב ולא לצאת יחד עם הצבור לביתם בגמר התפלה.

לאחר שציצאו כל העם ונשואו אותם עשרה אנשים עם רבי אברהם צאלח בבית הכנסת, סגר הרב את שערי בית הכנסת הפנימיים והחיצוניים, ונשא את התיבה ונתנה באמצע בית



בית העזרי

מחשובי רבני הערים שבארץ ישראל בכלל, וחכמי יהדות תימן בפרט, נמנה הגאון הגדול רבי עזריה בסיס זצ"ל, רבה של ראש העין ובעל שו"ת 'בית העזרי'. הגאון זצ"ל היה תל פיות שהכל פונים אליו, ורבים מכל רחבי תבל היו משגרים לפניו את ספיקותיהם הרבים בהלכה ובהנהגה, בכתב ובעל פה. לכל שואל, קטן כגדול, היה משיב דבר ה' זו הלכה, דבר דבור על אופניו, בנימוות מיוחדת ובשפה ברורה ובנעימה.



ברם, את תשובותיו בהלכה, אותן השיב לשואליו הרבים, לא חפץ להוציא ברוב ענוותנותו, באמרו לתלמידיו הרבים: 'עליכם ללמוד ש"ס ופוסקים! כמו כן היה ירא

להוציא לאור את תשובותיו, מחשש שמא תתערב בכך חלילה מחשבת פסול, לגדל את שמו. רק בשנותיו האחרונות, לאחר הפצרות רבות מצד תלמידיו ומבקשי תורתו הרבים, הסכים הגאון זצ"ל להוציא לאור את תשובותיו, מהן כבר יצאו ארבעה חלקים בשם שו"ת 'בית העזרי'.

ועתה, לקראת יומא דהילולא קמא שחל בחודש שבט, יצא לאור על ידי מוסדות 'אבי העזרי' בראשות בנו הרה"ג רבי יחיאל ברוך בסיס שליט"א ספר זיכרון ייחודי, אשר נערך על ידי הרה"ג רבי איתמר חיים כהן שליט"א ואף שמו יקבנו 'ספר הזכרון לבעל בית העזרי'. הספר כולל קובץ שאלות ותשובות, חקרי הלכה וביורוי מנהגים, דברי מוסר והספדים. בתחילתו פרקים מרתקים מתולדות חייו ופעליו הגאון זצ"ל, ולאחר מכן נדפסים לראשונה כתבים בלתי ידועים מאת אביו, הגה"צ רבי יחיאל בסיס זצ"ל. במדור 'דבריהם זכרונם' מופיעים עניינים שונים מכתבי הגאון זצ"ל שטרם ראו אור, בהלכה ובמנהג, ואף פיוטים.

לאחר מכן נקבצו ונאספו במדורים שונים מאמרים רבים ומגוונים מאת הרבנים הראשיים לישראל, רבני תימן, רבני ערים ויושבים על מדין, רבני שכונות וקהילות, בני משפחתו ומקורביו של הגאון זצ"ל. רוב המאמרים עוסקים בהלכה, במנהג ואף באגדה, כשלאחריהם דברי זיכרון ומילי דהספידא, בהם ימצא הקורא מעשים מאלפים רבים מדרכו של אדם גדול זה.

בסוף הספר מופיעים ההספדים שנאמרו בלוויית הגאון זצ"ל כפי סדר אמירתם, על ידי זקני הרבנים וחשוביהם, בני משפחת רבינו ועוד.

ניתן להשיג את הספר במוסדות 'אבי העזרי', טל': 03-6544260, וכן ב'נוסח תימן' רח' בירנבוים 26 בני ברק.

במדור זה בעזרת ה' תתפרסמה סקירות קצרות על ספרים שונים, קדמונים ובני זמננו. מחברי ספרים המעוניינים לפרסם את ספרם במדור זה, אנא יצרו קשר עם המערכת.

היכי תמצוי

• **אכילה שתחייב תפילה?**

תשובה: אם לא אמר 'אתה חוננתו' וטעם קודם שהבדיל, צריך לחזור ולהתפלל ולהבדיל בתפילה, אף על פי שאם לא טעם אינו חוזר.

• **בישול האוסר את האוכל רק בחול ולא בשבת?**

תשובה: לשיטת הרא"ה שהביא הרמ"א (יו"ד סוף סימן קי"ג) בישולי גויים שבישל לחולה בשבת שרי לבריא למוצאי שבת, אף דבחול כהאי גוונא אסור.

ורוח נכון חדש בקרבי

הדים נרחבים לכינוס ההוקרה לעמלי התורה, כותבי חידושי התורה במסגרת 'חדש בקרבי' * במרכז המעמד נשמעו ברמה דברי חיזוק מהגאון הגדול רבי ברוך מרדכי אזרחי שליט"א וגדולי ישראל * את המעמד פיארו הרבנים הגאונים ראשי הישיבות, ראשי הכוללים ורבני הקהילות שליט"א שבאו ליתן כבוד ויקר ללומדי התורה * קיבלוהו מאהבה *

הפליג בשבח פעולותיו המבורכות של 'ארגון יוצאי תימן' במשך עשרות שנים, ובפרט במיזם 'חדש בקרבי' אשר זו השנה החמישית לקיומו, והתם בברכה נלהבת כי מיזם זה יגדל ויפרח גם בשנים הבאות, למען בני התורה המסולאים בפז.

לאחר מכן נשא דברים הגאון רבי שלום תם שליט"א, ראש כולל 'בית יהודה', אשר עמד בדבריו על מהות המיזם הגדול במסגרת שאר מפעליו החשובים של 'ארגון יוצאי תימן', הפועל ללא לאות ובמישורים רבים למען בני התורה שבכל אתר ואתר, ובפרט בשנה זו כאשר ביתר שאת וביתר עוז גדל 'חדש בקרבי' בתנופה גדולה לממדים כבירים.

ראש ועדת הרבנים, הגאון רבי פנחס קורח שליט"א רב בית המדרש 'שערי הלכה', הביע בדבריו הנלהבים את שמחתו והתפעלותו הרבה למראה המחזה המרנין של כלל הכותבים, באמרו כי כולם זכו זכות עצומה בעצם כתיבת חידושי התורה.



החכמים החשובים כותבי מאמרי חידושי התורה. לאחר תפילת ערבית ברב עם, לצד בר עשיר ומפואר שהוכן לרווחת ולכבוד המשתתפים הרבים, נשמעו דברי פתיחה מאלפים מפי הרה"ג רבי משה ישראל יונה שליט"א, אשר ריתק את הקהל בתיאור גודל מעלת כותבי חידושי התורה כולם - הן אלו הזוכים במקומות הראשונים והן יתר הכותבים, אשר כולם זכו לעצמם בעצם ליבון ובירור דברי התורה העמוקים, בעיון ובעמל התורה. בדבריו עמד על כך כי כיום אנו לאחר זכינו לחזות בעשרות מעמדי סיומים גדולים לכל לומדי 'סיני', אך עיקר חידושו של המעמד הגדול הוא בהיותו ביטוי לעמלי התורה 'עוקרי הרים'.

ברגשי כבוד ובחרדת קודש התקבל במעמד חבר מועצת גדולי התורה וראש ישיבת 'עטרת ישראל', הגאון רבי ברוך מרדכי אזרחי שליט"א, אשר נשא את המשא המרכזי בפני בני הישיבות שגדשו את האולם. הגאון שליט"א פתח את המשא המרכזי באמרו כי אין כאן רק אלף וארבע מאות כותבי חידושי תורה, אלא יש כאן אלף וארבע מאות ספרי תורה המהווים אות ועדות כי לא תישכח מפי זרעו ולא תמוש התורה מפי זרענו עד עולם. הוא הוסיף ואמר כי אינו יודע האם כותבי חידושי התורה עצמם מודעים לגודל עוצמתו של המעמד הכביר, ולאחר מכן האריך בדברים מאלפים מענייני דיומא, מהות נס הפורים והקבלתו לימינו אנו, לצד ברכות נלהבות למארגני ויוזמי מעמד נשגב זה.

משא ייחודי ומרתק נשמע מפי נואם הכבוד, הגאון רבי שלום בער סורוצקין שליט"א ראש ישיבת 'עטרת שלמה'.

הגאון רבי שלמה מחפוד שליט"א, גאב"ד יורה דעה, הרחיב בדברי רבותינו על חשיבות לימוד התורה, העיון וההעמקה בו וכתיבת חידושי התורה, דבר הגורם לפריחה רוחנית כבירה, וזאת על ידי פעילותו המבורכת של המיזם 'חדש בקרבי'. הגאון שליט"א

הדים נרחבים לכינוס המרומם בראשות מרנן ורבנן, ראשי ישיבות, ראשי כוללים ורבני הקהילות שליט"א, בהשתתפות מאות עמלי התורה, אברכים ובני הישיבות, בליל תענית אסתר, ערב יום הפורים בו קיבלו ישראל את התורה מאהבה, במעמד הוקרה מרומם וייחודי המסמל יותר מכל את קבלת התורה בכנס החמישי של מיזם חידושי התורה הענק 'חדש בקרבי' שעל ידי 'ארגון יוצאי תימן'.

גדול היה המעמד לכבודה של תורה ולחיזוק יסודותיה, ודל הוא הקולמוס מלהכיל את קנייני הנצח אשר קנו המשתתפים מכינוס רב רושם זה. את השמחה הגדולה למראה זיו פניהם של מרנן ורבנן שליט"א שהטריחו את עצמם להשתתף בכינוס המרומם, את ההערצה וההערכה הכבירה שחש הציבור הרחב לכלל בני העלייה הנבחרים הממיתים עצמם באהלה של תורה, יכלו לממש בידיים בכל רגעי המעמד.

השגחה פרטית מיוחדת ניכרה לאחר מעשה, כאשר רבים תמחו על הקדמת הכנס לליל תענית אסתר, מספר שבועות לפני מועד קיומו בכל שנה. אמנם, שלושה ימים לאחר קיום המעמד האדיר כבר החלו ההגבלות על קיום כינוסים ציבוריים לשם שמירת הבריאות, ומאת ד' היתה זאת שמעמד 'חדש בקרבי' היה מן המעמדים הציבוריים האחרונים שבהם היו יכולים להתכנס אלפי אנשים יחדיו לכבודה של תורה. ובחסד ד' - איש מן המשתתפים במעמד הכביר לא התגלה כחולה, ולא נצרך להיכנס לבידוד וכיוצא בזה. יצוין עוד כי בשל המצב בחודשים האחרונים נדפס גיליון חודש ניסן בפורמט מצומצם, ומשום כך מתפרסם בזאת שוב הסיקור הנרחב על המעמד הגדול. זמן רב קודם פתיחת השערים כבר צבאו ההמונים על פתחי האולם, משכן האירועים 'קונקורד' היוקרתיים בבני ברק, שנשכרו במיוחד בכדי להכיל את המוני המשתתפים, מרנן ורבנן גדולי התורה ראשי הישיבות ומורי ההוראה, לצד תלמידי



הגאון רבי מרדכי יצהרי שליט"א נשיא הארגון



הגאון רבי שלמה מחפוד שליט"א



הגאון רבי פנחס קורח שליט"א



הגאון רבי שלום בער סורוצקין שליט"א



הגאון רבי ברוך מרדכי אזרחי שליט"א

קרבן ש"י

הקדש ע"ש שלמה ויהודית תעשה ז"ל

הקרן הוקמה על ידם להנצחתם ולמטרות צדקה, למען שדרוג מחלקות ילדים בבתי חולים, לפיתוח מוסדות לילדים בסיכון, ועבור חגיגות בר מצוה לילדים ממשפחות מצוקה.

מחברים ומתחברים!

מעוניין להיות שגריר שלנו, ולהפיץ עלונים באזור מגוריך? לפרטים ניתן לפנות למערכת:

במייל: HB0548410475@gmail.com טל': 8410475-054

עמרם פריד שליט"א מגדולי מורי ההוראה בבני ברק. כן כיבדו את המעמד בהשתתפותם הרב אברהם רובינשטיין, ראש עיריית בני ברק, והרב יעקב זכריהו, חבר מועצת העירייה.

יצוין כי מאז הפרסום הראשון על מיזם שליחת המאמרים התורניים שעסק השנה בהלכות חנוכה ופורים, הוצפה המערכת בכמויות ענק של מאמרים חשובים, מעמיקים ולמדניים, שנכתבו וחוברו בעמל רב על ידי סלטה ושמונה של עולם התורה, אברכי הכוללים ובני הישיבות הקדושות. בשל הביקוש העצום להשתתף במעמד הגדול, הוענקו כרטיסי הכניסה למעמד אך ורק לבני התורה הנמנים בין כותבי החבורות בלבד.

לצד זאת, מטעם ועדת ההיגוי והארגון נמסר שבשל העומס הרב יתכן שישנם כאלו אשר שלחו מפירות חידושי תורתם אל המערכת, אך לא קיבלו הזמנה לאירוע עקב שיבושי דואר או תקלות נוספות. רבני המערכת שליט"א הביעו את התנצלותם הכנה בפני תלמידי החכמים, אשר כולם אהובים וכולם ברורים, וכפי שכבר נאמר בכנס - הכל זכו לנפשייהו בעצם כתיבת חידושי התורה, ליבונם וביורם לאמיתיה של תורה.

הרשמים העמוקים והעזים נותרו עוד זמן רב חקוקים בלבבות המוני המשתתפים, ובסיום המעמד הגדול ביקשו רבים מהם להביע את תודתם וברכתם באופן אישי, לאנשים העומדים על מפעל כביר זה, לכבודה של תורה ולהגדלת הנחלתה לרבים כיאה וכיאות ליקרת מעלתה.

במקום הראשון - האברך המופלג הרה"ג ישראל כהן שליט"א מכולל 'חזון אבי' שעל ידי מוסדות 'אור גאון', מפארי פירותיה של יהדות תימן, שקיבל את המלגה המוכבדת מידי גדולי הרבנים היושבים על בימת הכבוד, לקול שירת הנוכחים לכבודה של תורה.

את האירוע הנעימו בעלי המנגנים, מקהלת 'נשמה', בקול שירה וזמרה שסחפה את המשתתפים הרבים לריקוד של מצוה, כאשר על צבאם ניצבים מרנן ורבנן שליט"א שפצחו בריקוד משותף לכבודה של תורה. בסיום המעמד זכו גם כל כותבי המאמרים שחידושיהם התקבלו ונמצאו ראויים לפי כללי ועדת הרבנים - 1376 (!) תלמידי חכמים, אברכים ובחורים - במלגות נכבדות שחולקו בעמדות מיוחדות לכך, וכן קיבלו תשורת הוקרה - חוברת ייחודית העוסקת בכללי כתיבת חידושי תורה, דבר שרבים השתאו למראהו וציינו את התועלת הרבה שיפיקו מכך.

כמו כן השתתפו במעמד הרבנים הגאונים: רבי יונתן דומב שליט"א משגיח ישיבת 'בית מאיר', רבי ברוך ויסבקר שליט"א ראש ישיבת 'בית מתתיהו', רבי נתנאל זכריה שליט"א רב ק"ק עדן, רבי ערן חבה שליט"א ראש ישיבת 'בית הלוי', רבי אהרן חדד שליט"א ראש ישיבת 'שערי תבונה', רבי אבירן יצחק הלוי שליט"א אב"ד תל אביב, רבי אפרים כהן שליט"א ראש ישיבת 'משכנות התורה', רבי אליעזר כהנמן שליט"א נשיא ישיבת פוניבז', רבי ברוך צבי לב שליט"א ראש ישיבת 'סודות התורה', רבי שרגא פשיהוף שליט"א מראשי ישיבת 'בית מתתיהו', רבי

והמשך צמיחתם התורנית, וחתם בברכה חמה שיזכו להאיר את אור תורתם לרבים, להגדיל תורה ולהאדירה.

בקשב רב נשמע משאו של נשיא הארגון, הגאון רבי מרדכי יצהרי שליט"א, אשר לצד דברי תורה ייחודיים הודה לכל העוסקים במלאכה, חברי ועדת הרבנים הבודקים שליט"א, וכן חברי הנהלת העמותה וכלל המסייעים, ובפרט הרבנים הגאונים רבי שלום תם שליט"א, רבי משה ישראל יונה שליט"א ורבי דניאל טולידאנו שליט"א, אשר טרח רבות למען הצלחת המעמד האדיר.

לקראת סיומו של המעמד נרשם רגע ייחודי ומרגש, כאשר מעל גבי מסכי הענק נראה תיעוד מיוחד של חברי ועדת הרבנים שליט"א במועונו של רשכבה"ג מרן שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א, מציעים את ספקותיהם ומקבלים תשובה והכרעה ברורה לצד ברכת קודש לכלל כותבי חידושי התורה ורבני הארגון. לקראת נעילת המעמד, לקול צלילי זמר ושמחה של מצוה, הוכרזו שמותיהם של נבחרי בני התורה, כותבי מאמרי חידושי התורה, שנקראו אל בימת הכבוד לקבלת המלגה מידי הרבנים שליט"א. בשיאו של המעמד הוכרזו עשרות הזוכים במקומות הראשונים, הרבנים הגאונים שליט"א אשר זכו במלגות נכבדות על סך מאות ואלפי שקלים, וקיבלו זאת בצירוף תעודת הוקרה מאת חשופי הרבנים.

דממה מתוחה מתוך התרגשות עצומה שררה ברחבי האולם הגדול כאשר הודיע המנחה על הזוכה



הרה"ג רבי שלום תם שליט"א



הגאונים רבי שלמה מחפוד ורבי אליעזר כהנמן שליט"א



הגאון רבי פנחס קורח בחלוקת מלגות



בריקוד של מצוה עם הזוכה במקום הראשון הרה"ג ישראל כהן שליט"א



קהל האלפים

